

EN IK DAN?

Luc Descamps
Van Halewyck
(door Edit Meijer)

OVER DE MAKER

Luc Descamps is geboren in Wilrijk (Antwerpen) in 1962. Als kind las hij al heel graag en door zijn liefde voor talen koos hij voor de studie moderne talen en volgde later de lerarenopleiding Nederlands, Engels en Duits. Hij stond enkele jaren in het onderwijs, had daarna allerlei banen en uiteindelijk koos hij voor het fulltime schrijverschap. *De dodelijke pijp*, zijn eerste boek voor kinderen, verscheen in 2001. Descamps schrijft voor een lezerspubliek vanaf 10 jaar. Voor die leeftijd schreef hij onder meer de populaire reeks *De donkere getallen*. Zijn werk werd reeds meerdere malen bekroond door de Kinder- & Jeugdjury.

Ondertussen heeft hij al 50 boeken geschreven. De recentste boeken vertellen realistische verhalen vanuit een sociale bewogenheid, met thema's als pesten, dementie, adoptie, kindermishandeling... Luc is getrouwd en heeft twee zonen: Timo en Tycho. Samen met zijn zoon Timo schreven zij de fantasyreeks *Eilanden*.

In het boek *En ik dan?* verwerkte hij een tegengevallen reis die hij met zijn vrouw maakte:

“Een verhaal moet voor mij in de eerste plaats leuk zijn om te lezen. Het kan grappig zijn, spannend of triest, maar steeds moet de lezer de neiging hebben om verder te willen lezen... Met mijn verhalen ga ik vaak in op een situatie in onze wereld waarmee ik niet zo gelukkig ben. Misschien stellen sommige lezers zich dan met mij de vraag of het echt niet anders kan.”

(bron: lucdescamps.be)

VOORAF

Vraag vooraf aan de juryleden om een herinnering van een reis die ze zelf hebben meegemaakt mee te nemen. Het mag van alles zijn: een foto, een filmfragment, een liedje, een boek of een voorwerp... Laat de juryleden vertellen over hun herinneringen.

- Waarom hebben ze voor deze herinneringen gekozen?
- Wat was er bijzonder aan hun reis?
- Welke gevoelens hebben ze als ze terugdenken aan hun reis? Zijn het alleen positieve gevoelens?
- Hebben ze ooit ook iets naars meegemaakt tijdens een reis?

1. VERHAAL

Road novel: een reisverhaal?

Een road novel is een modern Amerikaans genre, de geschreven versie van een road movie. Het verhaal gaat over een reis waar het meer om het reizen en de reizigers gaat dan om de locatie en de bestemming van de reis. Tijdens de reis maken de reizigers veranderingen mee die een grote invloed hebben op hun verdere leven en toekomst.

Het boek vertelt de reis van Emma, samen met haar vader naar de Verenigde Staten.

- Is het verhaal alleen maar een verslag van deze reis? Wat is de doel van hun reis? (om elkaar beter te leren kennen, antwoorden krijgen op vragen)

- Is het belangrijk voor het verhaal dat ze naar Amerika reizen of zou het verhaal zich in een ander land ook kunnen afspeelen?
- Welke veranderingen ondergaan Emma en haar vader? (Ze leren elkaar accepteren, respecteren en lief hebben.) “Het voelt alsof ik opnieuw vader ben geworden. Ik glimlach en geef hem een zoen. Ook ik voel dat ik mijn vader heb teruggevonden.” (p.205)
- Wat voor invloed hebben deze veranderingen in hun leven? Hoe ziet hun toekomst eruit? Heeft deze reis alleen de vader-dochter relatie veranderd of heeft hij ook invloed op de hele familie?
- Verklaar de laatste zin van het verhaal: “Op de een of andere manier voel ik dat er niet alleen tussen mezelf en mijn vader een aantal plooiën zijn gladgestreken.” (p.207)

Een reis voor het leven

Emma en haar vader leggen niet alleen een geografische weg af maar ondergaan ook een emotionele innerlijke reis. Naargelang de reis vordert, komen Emma en haar vader steeds dichterbij elkaar. Zoek citaten die de verschillende fases van hun groeiende toenadering weergeven. Let ook op de beschrijving van hun gebaren als pogingen tot communicatie.

- Over welke gevoelens getuigen de onderstaande citaten? (angst om de waarheid uit te spreken, twijfel, schuldgevoel, verdriet, opluchting en vreugde)
  - “Op zijn manier houdt hij toch wel van me, ook al kan hij dat weinig laten zien” (p.15)
  - “Zichtbaar geschrokken van mijn vraag kauwt hij langer dan nodig op het stuk brood dat hij net in zijn mond heeft gestopt. Een uitstekende manier om tijd te winnen, moet ik toegeven.” (p.51)
  - “Mijn stem stukt en ik haat mezelf om de tranen die zich een weg naar boven zoeken...” (p.53)
  - “Ik heb de indruk dat hij het deze keer echt over zijn gevoel wil hebben en dat maakt me bang.” (p.109)
  - “Mijn vader schuift zijn hand over de tafel naar me toe, maar ik doe of ik het niet zie en trek mijn hand een beetje terug.” (p.110)
  - “Mijn vader blijft in de verte staren en legt zijn arm over mijn schouder. Ik laat hem begaan.” (p.115)
  - “Hoe we erin slagen om gesprekken telkens op cruciale momenten te laten stokken weet ik niet, maar we doen het keer op keer.” (p.116)
  - “Ooit zal ik er wel weer in slagen hem te zeggen dat ik van hem hou, maar voorlopig is dit het beste wat ik kan.” (p.173)
  - “Ik glimlach en geef hem een zoen.” (p.205)
- Er is een belangrijke kantelpunt in de relatie van Emma en haar vader. Over welke scène gaat het? Wat gebeurt er? (De helikopterreis naar de Grand Canyon: het overweldigende natuurlijke schoon doet Emma en haar vader beseffen dat ze van elkaar houden, dat ze samen het verleden achter zich kunnen laten om hun reis verder te zetten. Hier beslist Emma om Edwin weer vader te noemen!)

De personages en hun relaties

Emma

Beschrijf het hoofdpersonage Emma.

- Welke karaktereigenschappen heeft ze? Wat typeert haar het best?
- Waaraan denken de juryleden eerst als ze het over Emma hebben? (bijdehand, zegt wat ze denkt, eerlijk, grappig, koppig, eigenwijs, nieuwsgierig...)
- Vinden ze haar een aangenaam personage?
- Lijkt ze op haar vader of op haar moeder? Welke eigenschappen heeft ze van haar moeder? (Ze kan mensen “manipuleren”, is georganiseerd en praktisch.) En van haar vader? (Emma is heel gevoelig.)
- Is Emma gelukkig met haar leven?
- Wat maakt haar verdrietig? (Dat ze niet weet waarom haar vader het gezin achterliet, ze mist haar vader.)
- Waarom voelt ze zich schuldig? (Ze denkt dat de echtscheiding van haar ouders haar schuld is.)
- Hoe verandert Emma tijdens de reis? (Ze wordt volwassener, leert loslaten en relativeren.) “Ik kan eindelijk stoppen met over mijn schouder te kijken naar het verleden en aanvaarden dat de situatie is zoals ze is. Ik ben nu oud genoeg om zelf beslissingen te nemen en zal mijn vader vaker zien.” (p.190)

- Beschrijf de gezinssituatie. (Vader en moeder zijn gescheiden, Emma heeft een pluspapa: Edward)
- Hoe is Emma's relatie met Edward? Is Edward een goede pluspapa voor Emma?

Paps Edwin

Beschrijf de vader.

- Wat zijn de meest opvallende eigenschappen van Edwin? (ongeorganiseerd, chaotisch, onhandig, onzeker, ongelukkig, opvliegend, angstig, eenzaam)
- Wat is zijn beroep? (Hij is een schrijver.)
- Is Edwin een mislukking? Op welke gebieden van het leven heeft hij geen succes? (geen goede job, financieel heeft hij het moeilijk, geen gezin, geen relaties, geen doel in zijn leven)
- Waarom heeft Edwin het gezin verlaten? (De relatie met de moeder was bekoeld, de moeder had andere verwachtingen van hem, hij was alleen met schrijven bezig en gaf weinig aandacht aan de familie) Heeft Miranda Edwin aan de deur gezet?
- Heeft Edwin Emma "in de steek gelaten"? Had hij bij het gezin moeten blijven? Discussieer hierover.
- "Het is niet goed voor een kind om zijn ouders constant te zien ruziën" (p.110): wat vinden de juryleden over deze uitspraak van Edwin? Denken ze dat in zulke situaties een echtscheiding de oplossing kan zijn?
- Waarom zocht Edwin maar weinig contact met Emma? Welke rol speelde de moeder hierin? (De moeder maakte het hem moeilijk om Emma te zien, maar hij was ook te bang om zijn verantwoordelijkheid als vader op zich te nemen.)
- Hoe verandert Edwin na de reis? (wordt rustiger, vrolijker, krijgt meer zelfvertrouwen, vindt een doel voor zijn leven, neemt zijn verantwoordelijkheid als vader.)
- Wat is zijn plan na de terugkeer vanuit Amerika? (een boek schrijven over hun reis.)
- Is het boek *En ik dan?* het verhaal dat Edwin schreef over hun reis?

Miranda, de Ijskoningin

"...mijn moeder kan lief zijn, heel lief zelfs. Maar als ze het krijgt, kun je niet snel genoeg een loopgraaf induiken." (p.10)

- Hoe is Emma's relatie met haar moeder?
- Hoe verandert hun relatie na de reis? Wat leert ze over haar moeder tijdens de reis? (Emma begrijpt meer over de oorzaak van de echtscheiding van haar ouders en leert te accepteren dat haar ouders niet perfect zijn. Ze beseft dat relaties mis kunnen gaan.)
- Waarom noemt Emma haar moeder de "Ijskoningin"? Welke gevoelens schuilen er achter haar kille, en vastberaden voorkomen? (ontgoocheling, breekbaarheid, angst, verdriet. Ze beschermt zichzelf door achter de rol van de "Ijskoningin" te schuilen.)

Amira: BFB (Best Friend Bitch)

- Heeft Emma vrienden?
- Hoe belangrijk is de vriendschap met Amira voor haar? (Ze kan alles aan Amira vertellen, ook gedachten of gebeurtenissen die ze niet met haar moeder of vader wil delen. Amira is eerlijk, zegt altijd de waarheid. Ze begrijpt en accepteert Emma zoals ze is.)
- Hebben de juryleden ook zo een beste vriend? Hoe voelt zo een onvoorwaardelijke vriendschap?
- Hoe communiceren Emma en Amira met elkaar? (via sms'jes)

Vertelstructuur en vertelperspectief

- Wie is de verteller van het verhaal? (Emma is de ik-verteller, de gebeurtenissen worden vanuit haar perspectief verteld)

De reis is een structurerend element, het verhaal wordt chronologisch verteld.

Setting

Het verhaal speelt zich grotendeels af in de Verenigde Staten.

- Welke toeristische plaatsen bezoeken Emma en haar vader? (Los Angeles, Santa Monica, Palm Springs, Hollywood, Joshua Tree Park, Las Vegas, Grand Canyon, Santa Barbara)
- Hoe wordt Amerika beschreven? Werden alleen maar de bezienswaardigheden toegelicht of kregen

de juryleden ook informatie over de Amerikaanse cultuur en samenleving? (overweldigende landschappen, groot, een mix van verschillende culturen, “fake” wereld, geld regeert, drugsgebruik en armoede,...)

- Wat is de droombestemming van de juryleden? Waarheen zouden zij graag willen reizen?

Humor en Murphy

De humoristische situaties spelen een belangrijke rol in het verhaal: ze versterken het onhandige, ongelukkige en onzekere karakter van de vader.

- Vonden de juryleden het een grappig boek?
- Op welke manier wordt humor gebruikt in het verhaal?
- Wat gaat er allemaal mis tijdens de reis? (bagage kwijt, aansluiting gemist, regen en slecht weer, gps kapot, kredietkaart problemen, keelpijn...)
- Wat zegt de wet van Murphy?
- Waarom heeft de schrijver deze wet gekozen als leidraad voor het verhaal? (Het leven van Edwin lijkt op een reeks van ongelukken.)
- Hoe verandert zijn mening over Murphy tijdens de reis? (Er gebeuren nu eenmaal dingen in het leven die wij (achteraf) niet kunnen beïnvloeden of veranderen, we kunnen ze wel accepteren en ons erbij neerleggen.)
- Wat betekent het dat Murphy aan het eind van het verhaal “weg” is? (Dit geeft aan dat het “geluk” van Edwin teruggekeerd is, dat hij vanaf nu een gelukkiger leven kan leiden.)

Humor in stijl en taalgebruik

De schrijver gebruikt ook veel humor in zijn beschrijvingen en vergelijkingen. Zoek enkele voorbeelden hiervoor! (“huppelknuffel” (p.9), “Jarige tiener steekt moeder neer met aardappelschiller” (p. 25), “Het hoofd van mijn vader neemt opnieuw de kleur van een overrijpe tomaat aan” (p.79), “een perfecte imitatie van een kruising tussen een stervende bejaarde en een zombie” (p.158)...)

- Vonden de juryleden dit grappig?

Stijl

- Hebben de juryleden het boek graag gelezen?
- Wat vinden de juryleden van het taalgebruik van Emma? Lijkt het op hun eigen taalgebruik? Emma spreekt jongerentaal, met veel hippe woorden en gevoelsuitdrukkingen.
- Emma gebruikt regelmatig Engelse woorden. Vonden de juryleden dit storend of vonden ze het bij het verhaal passen?
- Wat vonden ze van de berichten (sms’jes, what’sappjes) tussen Emma en Amira? Maakten deze berichten het verhaal geloofwaardiger? Wat zijn de kenmerken van dit taalgebruik? (afgekapte woorden, geen aandacht voor spelling- en taalregels, veel afkortingen, soms ook in het Engels) Gebruiken de juryleden zelf ook dit soort taal?
- Emma maakt ook regelmatig lijsten om alles op een rijtje te zetten en om mogelijkheden op te sommen. (bv. p.31, p.88, p.174) Zijn er juryleden die dit ook doen?

Titel en cover

Bespreek de titel.

- Vinden de juryleden deze vraag goed bij het verhaal passen? Welke gevoelens vat deze titel samen? (gemis, twijfel, verdriet, verontwaardiging)
- Wat zien de juryleden allemaal op de cover? Welke plaatsen worden er afgebeeld? Zien ze ook illustraties die niets met de locaties van het verhaal te maken hebben? (Eiffeltoren in Parijs, piramide in Egypte, Vrijheidsbeeld in New York)
- Aan welke hoofdstuk doet de cover de juryleden denken? (hoofdstuk 17: Dodelijke gif)
- Gaat dit beeld misschien ook over de personages? (Mensen doen elkaar ongewild pijn omdat ze zichzelf van de buitenwereld willen beschermen.)

2. VERWERKING

Emma's Scrapbook

De juryleden maken het scrapbook van Emma over haar reis. Zoek foto's van de bezochte plaatsen (zie bijlage) en vraag aan de juryleden om van de foto's een collage te maken. De juryleden voegen opmerkingen, illustraties, emoticons,... bij de beelden. Je kan dit ook online doen, onder andere met de gratis app Pic Collage, of maak er een papieren versie van.

De reis

Zoek enkele reisgidsen/fotoalbums over de Verenigde Staten en leg ze op een tafel. Stippel de route van Emma en haar vader uit op een kaart en zoek er beeldmateriaal erbij. Je kan dit ook digitaal doen, bv. Via Google Maps. Een variant: druk enkele foto's af (zie bijlage) en vraag aan de juryleden om de foto's bij de attracties op de kaart te leggen.

Murphy

Vraag aan de juryleden om enkele wetten van Murphy op te zoeken.

- Zijn ze typerend?
- Hebben de juryleden al een "Murphy" meegemaakt?
- Kunnen ze hun eigen "Murphy" schrijven?

Sms-taal

Laat de juryleden over het boek een bericht schrijven in sms-taal, ze moeten zo veel mogelijk afkortingen gebruiken! Kunnen de andere juryleden raden wat er in de tekst staat? Je kan deze berichten als echte sms-berichten laten eruitzien, via de website van classtools.net.

VERDER LEZEN

- Reis naar het einde van de wereld / Henning Mankell, Bernadette Custers (De Geus 2009)
- Tijgereiland / Daan Remmerts De Vries (Querido 2013)
- Rotmoevie / Marian De Smet (Moon 2012)
- Joe & ik / Mireille Geus (Lemniscaat 2014)
- Muggenland : een roadtrip / David Arnold, Elise Kuip (Blossom Books 2017)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.